

Het concert dat u vandaag bezoekt is onderdeel van de VriendenLoterij ZomerConcerten; een divers programma, van klassiek tot pop en jazz, in een zomerse en informele sfeer. Deelnemers van de VriendenLoterij krijgen met hun VIP-KAART 50% korting op concertkaarten voor de VriendenLoterij ZomerConcerten en kunnen met voorrang bestellen. Het Concertgebouw en de VriendenLoterij wensen u een geweldig ZomerConcert!

© Eduardus Lee

Hoe was het concert?

Laat ons weten wat je ervan vond & maak kans op deze exclusieve **Apple Beats**-hoofdtelefoon.

classicnl
non-stop de mooiste
klassieke muziek voor iedereen
app | classic.nl

Scan de QR of ga naar
www.classic.nl/acties

Donderdag 14 augustus 2025
Grote Zaal 20.00 uur

Koninklijk Concertgebouworkest
Klaus Mäkelä, dirigent
Janine Jansen, viool

Wolfgang Amadeus Mozart 1756-1791
Symfonie nr. 31 in D, KV 297 'Parijse' (1778)
Allegro assai
Andante
Allegro

Sergej Prokofjev 1891-1953
Vioolconcert nr. 1 in D, op. 19 (1917)
Andantino
Scherzo: Vivacissimo
Moderato

PAUZE

Béla Bartók 1881-1945
Concert voor orkest, Sz. 116 (1943-45)
Introduzione: Andante non troppo - Allegro vivace
Giuoco delle coppie: Allegretto scherzando
Elegia: Andante, non troppo
Intermezzo interrotto: Allegretto
Finale: Pesante - Presto - Lo stesso tempo, ma pesante

TOELICHTING

Dat internationale sterren als Janine Jansen en Klaus Mäkelä veel reizen, is logisch – daar zijn ze immers wereldberoemd voor. Triester is het wanneer politieke omstandigheden kunstenaars dwingen huis en haard te verlaten.

Mozarts ‘Parijse’ symfonie

In een tijd dat reizen werden afgelegd in ratelende diligences was de jonge Mozart bijna de helft van zijn tijd *on the road*. Zijn laatste trip ging in 1778 naar Parijs, waar de 21-jarige componist emplooi hoopte te vinden. Dat liep niet goed af, zijn moeder overleed in de lichtstad en Mozart keerde terug naar Salzburg. De belangrijkste erfenis van deze reis is Mozarts *Symfonie nr. 31*, de briljante ‘Parijse’ – naast een opmerkelijk scabreuze correspondentie met een nichtje dat Wolfgang onderweg had ontmoet.

Prokofjevs Eerste vioolconcert

Sergej Prokofjev schreef zijn *Eerste vioolconcert* in 1917, het jaar van de Russische Revolutie. Hij ontvluchtte de chaos in de stad en bracht veel tijd door in de vrije natuur – dat heeft zijn stempel gedrukt op de hoekdelen. De première in Sint-Petersburg werd gecancelld. Een halfjaar later verliet Prokofjev Rusland, hij vond dat muziek wel het laatste was dat zijn vaderland op dat moment nodig had. Het *Vioolconcert* kwam pas tot klinken nadat Prokofjev zich in Parijs had gevestigd, Serge Koussevitzky dirigeerde de première in oktober 1923. Prokofjev had naam gemaakt met krachtige ‘spierballenmuziek’ voor het balletgezelschap van Diaghilev. Het *Vioolconcert*, met zijn lichte toets, zijn flitsende Scherzo en zijn melodieuze hoekdelen, werd aanvankelijk door het publiek niet

begrepen. Maar binnen korte tijd werd het stuk wereldwijd gezien als een hoogtepunt van het vioolrepertoire.

Bartóks laatste kunststuk

Béla Bartók was een openlijke antifascist, met een afkeer van het nazisme. Hij verbood uitvoeringen van zijn werk in nazi-Duitsland en emigreerde naar Amerika toen Hongarije zich in 1940 bij Hitler aansloot. Daar ruilde hij zijn geprivilegieerde positie in voor een ballingschap in relatieve armoede. In een brief meldde hij een paar dingen waar hij niet aan kon wennen: betalen met een cheque, kauwgum kauwende mensen. Bartók kreeg hoge koorts die zijn artsen niet konden verklaren – later bleek het leukemie te zijn. De geringe belangstelling voor zijn muziek veroorzaakte een diepe depressie bij hem. Op dit moment doet Koussevitzky opnieuw zijn intrede in dit verhaal. Hij, inmiddels chef-dirigent in Boston, bestelde bij Bartók een orkestwerk ter nagedachtenis van zijn vrouw. Door vrienden werd Koussevitzky meegetroond naar Bartóks ziekbed, waar hij 500 dollar als aanbetaling op de dekens legde. Deze opdracht werkte beter dan welk medicijn ook: Bartók knapte zienderogen op en componeerde zijn *Concert voor orkest* in slechts acht weken. Het bleek zijn laatste kunststuk – en wat voor één! Koussevitzky noemde het *Concert voor orkest* de beste muziek in vijfentwintig jaar.

En Koussevitzky, had die nog wat met Mozarts 31ste? Jawel: hij heeft zijn favoriete Mozartsymfonie tientallen keren bij de Bostonians gedirigeerd.

Frederike Berntsen

BIOGRAFIE

Het **Koninklijk Concertgebouworkest** (KCO) wordt gerekend tot de absolute wereldtop. Het orkest geeft jaarlijks zo’n tachtig concerten in Het Concertgebouw en veertig op andere podia in binnen- en buitenland. Klaus Mäkelä is artistiek partner; in 2027 wordt hij chef-dirigent, de achtste sinds 1888. Het KCO wordt mede gefinancierd door het ministerie van OCW, de gemeente Amsterdam, en sponsoren, fondsen en talloze donateurs wereldwijd. Klaus Mäkelä is chef-dirigent van de Oslo Philharmonic en muziekdirecteur van het Orchestre de Paris. Tegelijk met zijn aantreden als chef-dirigent van het KCO begint hij ook als music director van het Chicago Symphony Orchestra. Met het KCO startte de Fin afgelopen seizoen een Schumann-cyclus. Ook dirigeerde hij Mahlers *Eerste* en *Achtste symfonie* tijdens het Mahler Festival. Mäkelä studeerde orkestdirectie bij Jorma Panula en cello bij Marko Ylönen, Timo Hanhinen en Hannu Kiiski. Janine Jansen onderhoudt warme banden met ’s werelds beroemdste orkesten en dirigenten. Komend seizoen is zij artist in residence bij de Berliner Philharmoniker, een rol die zij eerder (in 2020-2021) bij het KCO vervulde. Met het KCO maakt zij binnenkort een Europese tournee. Jansen is oprichter van het Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht. Tot haar kamermuziekpartners behoren Martha Argerich, Mischa Maisky, Denis Kozhukhin en Sunwook Kim. Op haar nieuwste cd speelt ze vioolconcerten van Sibelius en Prokofjev met de Oslo Philharmonic onder leiding van Klaus Mäkelä. Jansen bespeelt de Shumsky-Rode Stradivarius uit 1715, haar ter beschikking gesteld door een Europese mecenas.

ZOMERCONCERTEN.NL

SUMMARY

Wolfgang Amadeus Mozart was constantly travelling. One of his final trips was to Paris in 1778, where the then-21-year-old composer had hoped to find suitable employment. Things didn’t go as planned, however. He’d travelled to the City of Lights with his ill mother; when she died, Mozart returned to Salzburg. Mozart’s brilliant *Symphony No. 31*, known as the ‘Paris’, is an essential legacy of this journey. Sergey Prokofiev wrote his *First Violin Concerto* in 1917, the same year the Russian Revolution broke out. He fled the chaos of the city and spent a lot of time in the great outdoors, as is clearly reflected in the lyrical outer movements. The work’s premiere in St. Petersburg was cancelled, and six months later, Prokofiev left Russia. The first performance of the *Violin Concerto* – conducted by Serge Koussevitzky – didn’t take place until Prokofiev had settled in Paris in 1923. The concerto, with its delicate touch, flashy Scherzo, and melodious outer movements, is considered a landmark of the violin repertoire. Later, when Koussevitzky became chief conductor in Boston, he commissioned Béla Bartók to compose an orchestral work in memory of his wife. Mutual friends brought Koussevitzky to see Bartók, who was seriously ill at the time. The conductor placed a deposit of \$500 on the composer’s bed. This commission proved beneficial to Bartók’s health: he miraculously gained sufficient strength to compose his *Concerto for Orchestra* in just eight weeks. According to Koussevitzky, it was the best music he’d heard in twenty-five years. *Translation: Eileen Stevens*

EN VERDER...

QNTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video’s, interviews, verhalen, podcasts, concert-registraties en nog veel meer.

STEUN ONS

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later. concertgebouw.nl/steun-ons

ZOMERCONCERTEN LIVE!

Geniet nog even na van het concert tijdens ZomerConcerten Live! Met vanavond een ontmoeting in de Spiegelzaal met Klaus Mäkelä (dirigent). U bent van harte welkom.

CONCERTTIP

do 28/08

20.00 uur
Grote Zaal

Tsjaikovski’s Symfonie nr. 5 en Renaud Capuçon in Mozart

Manfred Honeck leidt het Gustav Mahler Jugendorchester in Tsjaikovski’s dramatische en melodierijke *Vijfde symfonie*. De Franse violist Renaud Capuçon, ooit de spraakmakende concertmeester van dit geweldige orkest, soleert in Mozarts *Derde vioolconcert*.

